

Vergaderjaar 1990–1991

22 169

Bepalingen voor de jaarrekening van banken

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een voorstel van wet houdende bepalingen voor de jaarrekening van banken.

De toelichtende memorie (en bijlagen) die het wetsvoorstel vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's-Gravenhage, 27 juni 1991

Beatrix

Nr. 2

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat de wet moet worden aangepast aan de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen 86/635/EEG van 8 december 1986 betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van banken en andere financiële instellingen (PbEG L372);

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Aan de negende titel van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek wordt een afdeling toegevoegd, die luidt:

S-AFE

Afdeling 14

Bepalingen voor banken

Artikel 415

In deze afdeling wordt onder bank verstaan: de in het register, bedoeld in artikel 12 van de Wet toezicht kredietwezen (Stb. 1978, 255), ingeschreven instellingen.

Artikel 416

1. Voor zover in deze afdeling niet anders is bepaald, gelden de afdelingen 1, 2, 5 tot en met 10 en 13 van deze titel voor banken, alsmede de artikelen 365 lid 2, 366 lid 2, 368, 373 leden 2 tot en met 5, 374 leden 1, 2, en 4, 375 leden 5 en 7, 376, tweede volzin, 377 lid 7, en de artikelen 402, 403 en 404.

2. Voor banken gelden de deelnemingen, de immateriële en de materiële activa als vaste activa. Andere effecten en verdere activa gelden als vaste activa, voor zover zij bestemd zijn om duurzaam voor de bedrijfsuitoefening te worden gebruikt.

3. Ten aanzien van een bank geeft Onze Minister van Economische Zaken geen beslissing op een verzoek om ontheffing als bedoeld in de artikelen 58 lid 5, 101 lid 4, 210 lid 4, 379 lid 4 of 392 lid 4 dan nadat hij daarover De Nederlandsche Bank N.V. heeft gehoord.

Artikel 417

1. De Nederlandsche Bank N.V. stelt de indeling, de benaming en de omschrijving van de posten van de balans en de winst- en verliesrekening vast. Zij kan, voor zover het inzicht, bedoeld in artikel 362 lid 1, alsmede de vergelijkbaarheid van jaarrekeningen van banken dat eisen, voorschriften geven omtrent inhoud van de toelichting, de grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat alsmede omtrent de consolidatie.

2. Het ontwerp van de voorschriften wordt door De Nederlandsche Bank N.V. in de Staatscourant bekend gemaakt.

3. Iedere belanghebbende kan gedurende een door De Nederlandsche Bank N.V. te bepalen termijn, welke ten minste vier weken bedraagt, bij haar bedenkingen kenbaar maken. De termijn wordt in de bekendmaking, bedoeld in het tweede lid, vermeld.

4. Over het ontwerp van de voorschriften vraagt De Nederlandsche Bank N.V. advies aan de betrokken representatieve organisaties, bedoeld in de Wet toezicht kredietwezen, alsmede aan een of meer door Onze Minister van Justitie aangewezen representatieve organisaties op het terrein van de jaarverslaggeving.

5. De voorschriften behoeven de goedkeuring van Onze Minister van Justitie. Deze kan de goedkeuring slechts weigeren wegens strijd met het recht of wegens het onredelijk bezwarende karakter van de voorschriften in verhouding tot de wettelijke eisen die aan andere ondernemingen worden gesteld.

Artikel 418

1. De Nederlandsche Bank N.V. legt de voorschriften aan Onze Minister van Justitie ter goedkeuring voor, zodra deze zijn vastgesteld.

2. Bij de voorschriften worden de ingekomen bedenkingen, bedoeld in artikel 417 lid 3, en de ingewonnen adviezen, bedoeld in artikel 417 lid 4, gevoegd. Indien de voorschriften afwijken van de adviezen, gaan zij

vergezeld van een toelichting, waarin de redenen daarvoor worden uiteengezet.

3. Onze Minister van Justitie kan van De Nederlandsche Bank N.V. nadere gegevens verlangen, die voor de beoordeling van de voorschriften van belang zijn.

4. Onze Minister van Justitie maakt zijn beslissing inzake goedkeuring zo spoedig mogelijk bekend, doch uiterlijk binnen twee maanden na de dag waarop de voorschriften, bedoeld in lid 1, hem ter goedkeuring zijn voorgelegd. Deze termijn wordt geschorst gedurende de tijd dat de krachtens het tweede lid verlangde gegevens niet zijn verstrekt. Hij kan zijn beslissing eenmaal ten hoogste voor twee maanden verdagen. De beslissing is met redenen omkleed en wordt door toezending aan De Nederlandsche Bank N.V. bekend gemaakt. Van de beslissing wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.

5. Tot gedeeltelijke goedkeuring of onthouding van goedkeuring wordt niet overgegaan, dan nadat De Nederlandsche Bank N.V. gelegenheid tot overleg is geboden.

6. De goedkeuring wordt geacht te zijn verleend, indien De Nederlandsche Bank N.V. niet binnen tien dagen na het verstrijken van de in het vierde lid bedoelde termijn een beslissing of een besluit tot verdaging, dan wel binnen de termijn waarvoor de beslissing is verdaagd, een beslissing heeft ontvangen.

7. Indien aan alle of bepaalde voorschriften, welke op grond van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de jaarrekening en geconsolideerde jaarrekening van banken en andere financiële instellingen ten minste vastgesteld moeten worden, de goedkeuring is onthouden, stelt Onze Minister van Justitie een termijn waarbinnen de voorschriften alsnog tot stand moeten worden gebracht.

8. De Nederlandsche Bank N.V. maakt de goedgekeurde voorschriften bekend in de Staatscourant, onder vermelding van de datum van goedkeuring.

9. De voorschriften treden, tenzij daaromtrent anders is bepaald, in werking met ingang van de tweede dag na die van de dagtekening van de Staatscourant waarin zij worden geplaatst.

Artikel 419

De indeling, de benaming en de omschrijving van de posten van de balans en de winst- en verliesrekening mogen voor banken die niet een van de in artikel 360, eerste zin, genoemde rechtsvormen hebben, of voor gespecialiseerde banken afwijkingen bevatten, voor zover deze wegens hun rechtsvorm respectievelijk de bijzondere aard van hun bedrijf noodzakelijk zijn.

Artikel 420

1. Waardeverminderingen op de tot de vaste activa behorende effecten en deelnemingen mogen in de winst- en verliesrekening met de ongedaanmakingen van de afboeking worden gesaldeerd, voor zover de waardeverminderingen niet aan de herwaarderingsreserve worden onttrokken.

2. Het eerste lid is eveneens van toepassing op de waardeverminderingen en ongedaanmakingen van de afboeking ter zake van vorderingen op bankiers, klanten en voorzieningen voor voorwaardelijke verplichtingen en onherroepelijk toegezegde verplichtingen die tot een kredietrisico kunnen leiden.

3. Waardestijgingen van de niet tot de vaste activa, maar wel tot de handelsportefeuille behorende effecten die tegen marktwaarde worden gewaardeerd, worden in de winst- en verliesrekening in aanmerking

genomen. Waardeverminderingen van deze effecten worden overeenkomstig artikel 387 leden 1 tot en met 3 in aanmerking genomen.

Artikel 421

1. Artikel 368 is van toepassing op de posten, behorende tot de vaste activa; gesaldeerde bedragen als bedoeld in artikel 420 lid 1 mogen met andere posten in het overzicht worden samengevoegd.

2. Artikel 376 tweede volzin is alleen van toepassing op de posten buiten de balanstelling.

3. Gelijksortige handelingen als bedoeld in artikel 378 lid 3, tweede zin, mogen gezamenlijk worden verantwoord. Artikel 378 lid 4 onder a geldt niet voor de aandelen of certificaten daarvan die de bank in de gewone bedrijfsuitoefening in pand heeft genomen.

4. Artikel 381, eerste volzin, is slechts van toepassing voor zover de desbetreffende gegevens niet in de posten buiten de balanstelling zijn opgenomen.

5. Met uitzondering van de nog openstaande bedragen is de tweede zin van artikel 383 lid 2 niet van toepassing.

Artikel 422

1. Waardepapieren met een vaste of van de rentestand afhankelijke rente die tot de vaste activa behoren, worden op de grondslag van de verkrijgingsprijs of tegen aflossingswaarde gewaardeerd, onverminderd de toepassing van artikel 387 lid 4.

2. Indien deze waardepapieren tegen aflossingswaarde in de balans worden opgenomen, wordt het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de aflossingswaarde vermeld en over de jaren sinds de aanschaf gespreid als resultaat verantwoord. Het verschil mag ook in één keer worden verantwoord, indien de verkrijgingsprijs hoger was dan de aflossingswaarde.

3. De niet tot de vaste activa behorende effecten worden gewaardeerd op de grondslag van de verkrijgingsprijs of tegen marktwaarde. Het verschil tussen beide waarden wordt voor het geheel van deze effecten vermeld. Indien wordt gewaardeerd op de grondslag van de verkrijgingsprijs en artikel 424 lid 1 wordt toegepast, behoeft het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de hogere marktwaarde evenwel niet te worden vermeld.

Artikel 423

1. Vaste activa in vreemde valuta die niet door contante of termijntransacties worden gedekt, worden opgenomen tegen de dagkoers op de balansdatum of op de datum van verkrijging van deze activa.

2. Niet afgewikkelde termijntransacties in vreemde valuta worden opgenomen tegen de dag- of termijnkoers op de balansdatum.

3. De overige activa en passiva in vreemde valuta worden opgenomen tegen de dagkoers op de balansdatum.

4. Verschillen, ontstaan bij de omrekening van activa en passiva worden in de winst- en verliesrekening verantwoord. Zij mogen evenwel ten gunste of ten laste van een niet uitkeerbare reserve worden gebracht, voor zover zij betrekking hebben op vaste activa of termijntransacties ter dekking daarvan; het totaal van de positieve verschillen en dat van de negatieve verschillen wordt alsdan vermeld.

Artikel 424

1. Een bank mag, voor zover dit geboden is om redenen van voorzichtigheid wegens de algemene risico's van haar bankbedrijf, de niet tot de vaste activa, en evenmin tot de handelsportefeuille behorende effecten als omschreven in het tweede lid, alsmede de vorderingen op bankiers en cliënten met ten hoogste 4% onderwaarderen van de verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde of wat betreft de vorderingen, van de boekwaarde.

2. De in lid 1 bedoelde effecten zijn de waardepapieren met een vaste of van de rentestand afhankelijke rente, met uitzondering van schatkistpapier en andere bij de centrale bank in het land of de landen waar de bank is gevestigd te belenen waardepapieren met een vaste of van de rentestand afhankelijke rente, en de overige effecten die niet als deelnemingen worden gehouden.

3. Indien lid 1 wordt toegepast, worden de in dat lid bedoelde effecten en vorderingen op de grondslag van de verkrijgingsprijs gewaardeerd en worden het resultaat van de transacties in de in dat lid bedoelde effecten, alsmede de waardeveranderingen van deze effecten met het in artikel 420 lid 2 bedoelde bedrag van de waardeveranderingen gesaldeerd.

4. Vermeldingen en bedragen worden in de toelichting opgenomen rekening houdende met de toepassing van lid 1. Hetzelfde geldt voor de gegevens, bedoeld in artikel 392 lid 1, onderdeel g.

5. Een bank mag eveneens op de balans onder de passiva onmiddellijk na de voorzieningen een post omvattende de dekking voor algemene bankrisico's opnemen, voor zover zulks geboden is om redenen van voorzichtigheid wegens de algemene risico's van haar bankbedrijf. Het saldo van de toegevoegde en onttrokken bedragen aan deze post wordt als afzonderlijke post in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Artikel 425

Een bank waaraan krachtens artikel 8 van de Wet toezicht kredietwezen ontheffing is verleend, behoeft de jaarrekening en het jaarverslag niet volgens de voorschriften van deze titel in te richten, mits de financiële gegevens zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening, het jaarverslag en de overige gegevens van de bank op wier aansprakelijkheid de ontheffing is gegrond; artikel 393 geldt niet voor de bank waaraan de ontheffing is verleend. Aan de geconsolideerde jaarrekening worden een jaarverslag en overige gegevens toegevoegd, die betrekking hebben op de in de geconsolideerde jaarrekening begrepen rechtspersonen en instellingen gezamenlijk.

Artikel 426

1. In de geconsolideerde jaarrekening van een bank worden ten minste groepsmaatschappijen wier werkzaamheden rechtstreeks in het verlengde van het bankbedrijf liggen of die bestaan uit het verrichten van nevendiensten in het verlengde van het bankbedrijf geconsolideerd overeenkomstig de voorschriften voor banken. Andere groepsmaatschappijen die geen bank zijn en die in de geconsolideerde jaarrekening van een bank worden opgenomen, worden eveneens verantwoord overeenkomstig de voorschriften voor banken, met uitzondering evenwel van artikel 424.

2. De groepsmaatschappij aan het hoofd van de groep die de gegevens consolideert van een groep of een groepsdeel, welke geen of nagenoeg geen andere werkzaamheid heeft dan de uitoefening van het bankbedrijf, wordt in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen overeenkomstig de voorschriften voor banken. Dit geldt slechts, indien

deze groepsmaatschappij geen andere werkzaamheid heeft dan het beheren en financieren van groepsmaatschappijen en deelnemingen.

3. De leden 2 en 3 van artikel 407 zijn niet van toepassing. Indien een bank artikel 407 lid 1 onder c toepast ten aanzien van een dochtermaatschappij die eveneens bank is, en waarin het belang wordt gehouden vanwege een financiële bijstandsverlening, wordt de jaarrekening van laatstgenoemde bank gevoegd bij de geconsolideerde jaarrekening van eerstgenoemde bank. De belangrijke voorwaarden, waaronder de financiële bijstandsverlening plaatsvindt, worden vermeld.

ARTIKEL II

Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek wordt voorts als volgt gewijzigd:

A. Aan artikel 360 wordt de volgende zin toegevoegd: Ongeacht hun rechtsvorm is deze titel op banken als bedoeld in artikel 415 van toepassing.

B. In artikel 373 lid 4 wordt de zinsnede «389 lid 4» vervangen door: 389 lid 5.

C. In artikel 389 wordt een nieuw lid 4 ingevoegd, onder vernummering van de leden 4 tot en met 7 tot 5 tot en met 8, dat luidt:

4. In de jaarrekening van een rechtspersoon die geen bank is als bedoeld in artikel 415 mag de verantwoording van een deelneming in een bank overeenkomstig afdeling 14 van deze titel geschieden. In de jaarrekening van een bank als bedoeld in artikel 415 wordt een deelneming in een rechtspersoon die geen bank is, verantwoord overeenkomstig de voorschriften voor banken met uitzondering van artikel 424. Deze uitzondering behoeft niet te worden toegepast ten aanzien van deelnemingen, waarin werkzaamheden worden verricht, die rechtstreeks liggen in het verlengde van het bankbedrijf.

D. In artikel 398 lid 3 vervallen de woorden «of artikel 400».

E. Artikel 399 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het derde lid wordt de volgende zin toegevoegd: De termijn van drie maanden, bedoeld in artikel 412 lid 2, wordt verlengd tot zes maanden voor in de geconsolideerde jaarrekening op te nemen gegevens ter zake van herverzekering.

2. In het vijfde lid wordt telkens het woord «groepsjaarrekening» vervangen door: geconsolideerde jaarrekening.

F. Artikel 400 wordt vervangen door het volgende artikel:

Artikel 400

Onze Minister van Financiën kan financiële instellingen die geen bank als bedoeld in artikel 415 zijn, op haar verzoek al dan niet onder voorwaarden toestaan afdeling 14, met uitzondering van artikel 424, toe te passen.

G. In artikel 401 lid 3 wordt het woord «eerste» vervangen door: tweede.

H. Artikel 403 wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel c van lid 1 wordt na het woord «vennootschapsrecht» ingevoegd: of de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de jaarrekening van banken en andere financiële instellingen.

2. Lid 4 van artikel 403 komt te luiden:

4. Indien de tot de groep behorende rechtspersoon een bank als bedoeld in artikel 415 is, vermeldt de balans in afwijking van lid 1, onder a, in elk geval de som van de activa en van de passiva en het bedrag van het eigen vermogen en vermeldt de winst- en verliesrekening in elk geval het resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening, het bedrag der belastingen en het saldo der overige baten en lasten.

I. Aan artikel 406 wordt een nieuw lid toegevoegd, dat luidt:

4. In de geconsolideerde jaarrekening van een rechtspersoon, die geen bank als bedoeld in artikel 415 is, is ten aanzien van groepsmaatschappijen die bank zijn, tezamen met de in artikel 426 lid 1 bedoelde andere groepsmaatschappijen, artikel 424 van toepassing.

J. Lid 2 van artikel 407 wordt als volgt gewijzigd:

1. Na de puntkomma aan het slot van onderdeel b wordt toegevoegd: en.

2. Onderdeel c vervalt.
3. Onderdeel d wordt c.

K. In artikel 410 wordt de zinsnede «365 lid 3» vervangen door: 365 lid 2.

L. In het eerste lid van artikel 412 wordt het woord «rechtspersonen» vervangen door: rechtspersoon.

ARTIKEL III

De Elfde Titel van het Derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt als volgt gewijzigd:

1. De eerste zin van artikel 999 komt te luiden: ledere belanghebbende die van oordeel is dat de jaarrekening, het jaarverslag of de daaraan toe te voegen overige gegevens van een rechtspersoon of een bank waarop titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is of een instelling of onderneming waarvoor de jaarrekeningvoorschriften van de Wet toezicht beleggingsinstellingen (Stb. 1990, 380) gelden, niet voldoen aan de daaromtrent bij of krachtens het Burgerlijk Wetboek of de Wet toezicht beleggingsinstellingen gestelde voorschriften, kan van deze rechtspersoon, bank of instelling of onderneming in rechte vorderen deze stukken in te richten overeenkomstig bij rechterlijk bevel te geven aanwijzingen.

2. In het zevende lid van artikel 1001 wordt na het woord «van» ingevoegd: « «een bank of» en vervalt de zinsnede «waarvoor artikel 11 van de Wet toezicht kredietwezen of».

3. In het eerste en tweede lid van artikel 1002 wordt telkens na de woorden «instelling of onderneming» toegevoegd: of bank; in het vijfde lid van dit artikel wordt na het woord «rechtspersoon» toegevoegd: of de bank.

ARTIKEL IV

Artikel 11 van de Wet Toezicht Kredietwezen (Stb. 1978, 255) wordt als volgt gewijzigd:

1. In de eerste volzin van lid 1 vervallen de woorden: en neder te leggen ten kantore van het handelsregister. De tweede volzin vervalt. In de huidige derde volzin vervallen de woorden: en nedergelegd. De laatste twee volzinnen worden vervangen door de volgende zin: Indien artikel 424, eerste lid, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek wordt toegepast, wordt het totale bedrag van de onderwaardering alsmede dat van de terugnemingen gemeld aan de Bank.

2. Lid 2 vervalt; de leden 3 en 4 worden vernummerd tot 2 en 3.

3. In het nieuwe lid 3 wordt het woord «derde» vervangen door: tweede en wordt het cijfer 8 vervangen door: 9.

ARTIKEL V

Artikel 28a van de Bankwet 1948 (Stb. 1948, I 166) wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt als volgt te luiden:

1. De artikelen 363 lid 6, 380, 383 lid 2, tweede zin, met uitzondering van de openstaande bedragen, alsmede de afdelingen 3 en 4 van titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek zijn niet toepassing op de Bank. De Bank mag, mede ter bepaling van het resultaat, de waardering van de beleggingen, effecten en valuta doen berusten op grondslagen die afwijken van het bepaalde in artikel 384 lid 1, tweede zin, of lid 2, tweede zin, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, voor zover dit in overeenstemming is met hetgeen in afdeling 14 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek daaromtrent is bepaald.

2. In het tweede lid wordt het cijfer «8» vervangen door: 9.

Overgangs- en slotbepalingen

ARTIKEL VI

1. Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

2. De in deze wet vervatte voorschriften behoeven niet te worden toegepast met betrekking tot boekjaren die aanvangen voor 1 januari 1993. Voor zover zij met betrekking tot zulk een boekjaar niet worden toegepast, blijft artikel II van de Wet toezicht kredietwezen (Stb. 1978, 255) van toepassing. Voor zover de in deze wet vervatte voorschriften met betrekking tot zulk een boekjaar worden toegepast, moet dat in de toelichting worden vermeld. Het tweede zinsdeel van artikel 363 lid 5 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek behoeft evenwel niet te worden toegepast in het eerste boekjaar, waarop de in deze wet vervatte voorschriften worden aangewend.

3. Het op grond van artikel 11 van de Wet toezicht kredietwezen vastgestelde model van de jaarrekening blijft van toepassing totdat de voorschriften, bedoeld in artikel 417 lid 1, in werking treden.

4. Gedurende twee boekjaren vanaf het eerste boekjaar waarop de voorschriften van deze wet worden toegepast, mag het bepaalde in artikel 11, tweede lid, derde tot en met zesde volzin, van de Wet toezicht kredietwezen, zoals deze volzinnen luiden, voordat deze wet in werking treedt, worden toegepast naast en tegelijk met artikel 424.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Staatssecretaris van Justitie,

De Minister van Financiën,